

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τι είναι η ανάπτυξη; Δείκτες και ζητήματα

Ανάπτυξη και οικονομική ανάπτυξη

- Η έννοια της **οικονομικής ανάπτυξης** εντάσσεται στην ευρύτερη έννοια της **γενικής ανάπτυξης** μιας χώρας
 - Η έννοια της ανάπτυξης είναι πολυδιάστατη: Συνεχής άνοδος της ποιότητας ζωής μιας κοινωνίας
 - Βασικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης:
 - Η ικανότητα για εξασφάλιση των βασικών μέσων διατροφής, ένδυσης και κατοικίας
 - Η εξασφάλιση ανεκτού επίπεδου υγείας και βασικού επιπέδου μόρφωσης και εκπαίδευσης
 - Η εξασφάλιση της απασχόλησης του πληθυσμού και η εξάλειψη της ανεργίας και της πείνας
 - Η δημιουργία προϋποθέσεων για ίσες ευκαιρίες στα μέλη της οικονομίας
- Οι αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διαφόρων μορφών ανάπτυξης είναι έντονες και σημαντικές
 - Η οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί μόνο με βάση τους οικονομικούς παράγοντες που την προσδιορίζουν αλλά πρέπει να διερευνάται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο

Τι είναι, τελικά, η οικονομική της ανάπτυξης

- Η οικονομική ανάπτυξη είναι μια δυναμική διαδικασία
- Η οικονομική της ανάπτυξης αναφέρεται στις εκτεταμένες αλλαγές της δομής των οικονομιών, των τεχνολογιών, των κοινωνιών και των πολιτικών συστημάτων
- Κατανόηση των οικονομικών όψεων της αναπτυξιακής διαδικασίας χωρών με χαμηλό εισόδημα
- Αφορά τη μελέτη των οικονομιών που δεν μπορούν να υπαχθούν στις περισσότερες από τις βασικές υποθέσεις που διέπουν την οικονομική ανάλυση σε χώρες με υψηλά εισοδήματα, συμπεριλαμβανομένων:
 - της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών
 - της τέλει πληροφόρησης και
 - του χαμηλού κόστους συναλλαγών
- **Όταν αυτές οι υποθέσεις παύουν να ισχύουν, τότε παύουν να ισχύουν και τα βασικότερα συμπεράσματα των οικονομικών πολιτικών της ευημερίας**
 - **Χρειαζόμαστε καινούργια εργαλεία**

Αποτελεσματικότητα έναντι ισότητας

- Η σχέση μεταξύ αποτελεσματικότητας και ισότητας είναι σύνθετη στο πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης
- **Αποτελεσματικότητα:** η ικανότητα ενός οικονομικού συστήματος να παράγει επιθυμητά αποτελέσματα με τους διαθέσιμους πόρους, π.χ., οι ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ, η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα
- **Ισότητα:** η κατανομή των οικονομικών πόρων και ευκαιριών μεταξύ των μελών της κοινωνίας, π.χ., η εισοδηματική ισότητα, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγεία, καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής στις αποφάσεις που επηρεάζουν τις ζωές τους.
- **Ανεπτυγμένες χώρες:** Συνήθως παρατηρείται υψηλή αποτελεσματικότητα στην οικονομική ανάπτυξη λόγω της υψηλής τεχνολογίας, των καλά ανεπτυγμένων υποδομών και των αποτελεσματικών οργανωτικών δομών. Οι δύο έννοιες εκλαμβάνονται χωριστά:
 - Μεγαλώστε την πίτα και στη συνέχεια σκεφτείτε πώς θα μοιραστεί
- **Αναπτυσσόμενες χώρες:** Η αποτελεσματικότητα συχνά υστερεί λόγω παραγόντων, όπως η έλλειψη υποδομής, η ανεπαρκής πρόσβαση σε τεχνολογία και η έλλειψη εκπαίδευσης
 - Η ισότητα δεν μπορεί συνήθως να διαχωριστεί από την αποτελεσματικότητα.

Γιατί η αποτελεσματικότητα δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ισότητα;

- Διαθέσιμοι Πόροι: Η αποτελεσματικότητα συνδέεται στενά με τη χρήση των πόρων.
 - Η ισότητα επηρεάζει τη διαθεσιμότητα και την κατανομή των πόρων σε μια κοινωνία
 - Όταν υπάρχει ανισότητα στην πρόσβαση σε πόρους όπως η εκπαίδευση και η υγεία, η αποτελεσματικότητα μπορεί να μειωθεί επειδή ορισμένοι άνθρωποι δεν έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους.
- Κοινωνική Σταθερότητα: Η ανισότητα μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικές αναταραχές και αστάθεια, η οποία μπορεί να εμποδίσει την ανάπτυξη και την αποτελεσματικότητα της οικονομίας.
 - Η κοινωνική σταθερότητα είναι σημαντική για τη διατήρηση των επιπέδων παραγωγής και αποτελεσματικότητας.
- Κοινωνικό Κεφάλαιο: Η ισότητα συνδέεται επίσης με τη δημιουργία κοινωνικού κεφαλαίου, το οποίο περιλαμβάνει τις σχέσεις εμπιστοσύνης, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη στην κοινωνία.
 - Αυτά τα στοιχεία μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας της οικονομίας.

Τι είναι τελικά οικονομική ανάπτυξη;

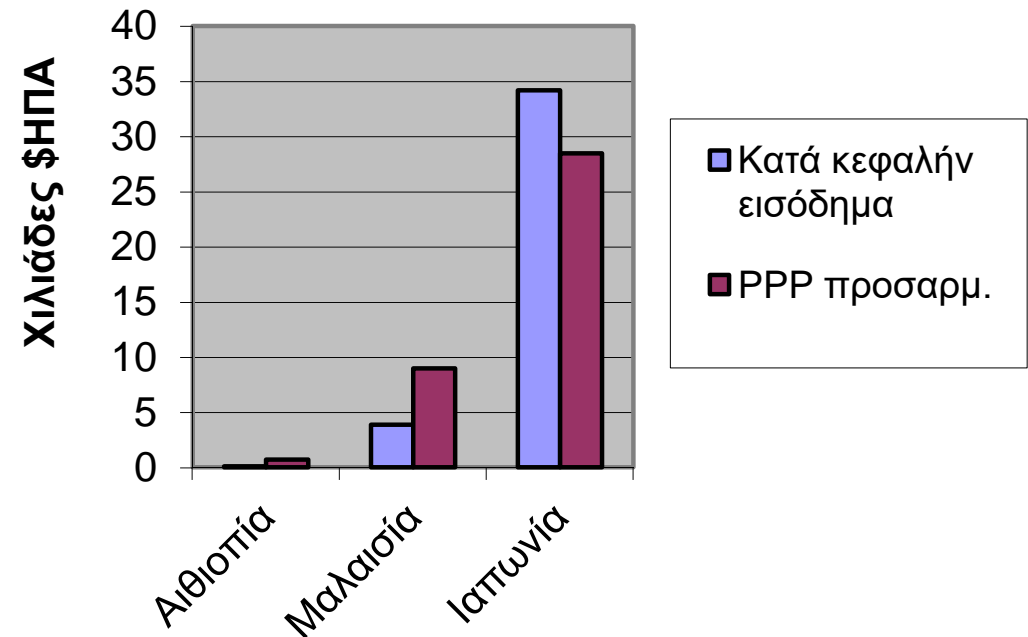
- Είναι **μεγέθυνση**;

Χώρα	Κατά κεφαλήν εισόδημα	PPP προσαρμ.
Αιθιοπία	90	710
Μαλαισία	3880	8970
Ιαπωνία	34180	28450

ΣΗΠΑ

- Τα μεγέθη είναι εκφρασμένα σε μονάδες ίδιας αγοραστικής δύναμης
- Η ισοδυναμία της αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Parity - PPP) είναι μια θεωρία συναλλαγματικών ισοτιμιών που βασίζεται στην αρχή της μίας τιμής:
 - οι συναλλαγματικές ισοτιμίες πρέπει να προσαρμόζονται έτσι ώστε η αγοραστική δύναμη μιας μονάδας νομίσματος να είναι η ίδια σε κάθε χώρα
 - η ίδια ποσότητα χρημάτων πρέπει να μπορεί να αγοράσει την ίδια ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών σε διάφορες χώρες.
 - ιδιαίτερα χρήσιμο όταν συγκρίνουμε την οικονομική απόδοση και την ανταγωνιστικότητα μεταξύ διαφορετικών χωρών

Κατά κεφαλήν εισόδημα για Αιθιοπία, Μαλαισία και Ιαπωνία

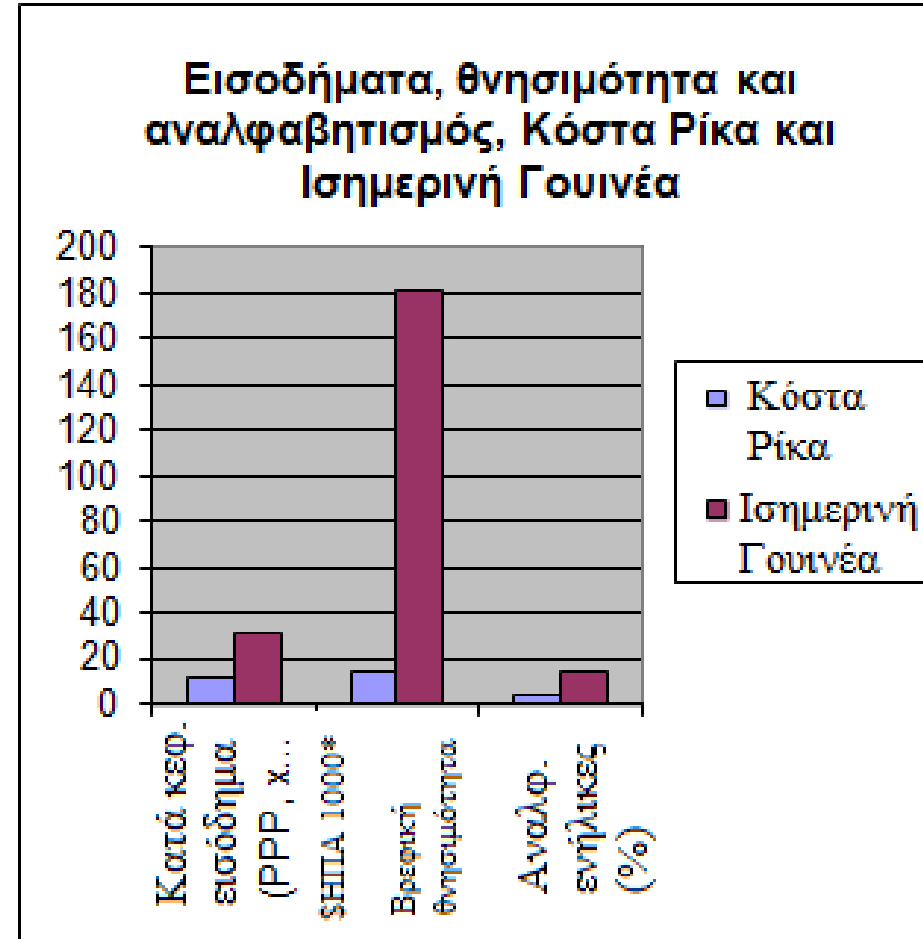

Προσοχή, ωστόσο: Κόστα Ρίκα έναντι Ισημερινής Γουινέας

Χώρα	Κατά κεφ. εισόδημα (PPP, x \$ΗΠΑ 1000)*	Βρεφική θνησιμότητα**	Αναλφαβ. ενηλίκων
Κόστα Ρίκα	12	14	4
Ισ. Γουινέα	31	181	14.3

* 2008

** Θάνατοι μέχρι την ηλικία των 5 ανά 1.000 γεννήσεις

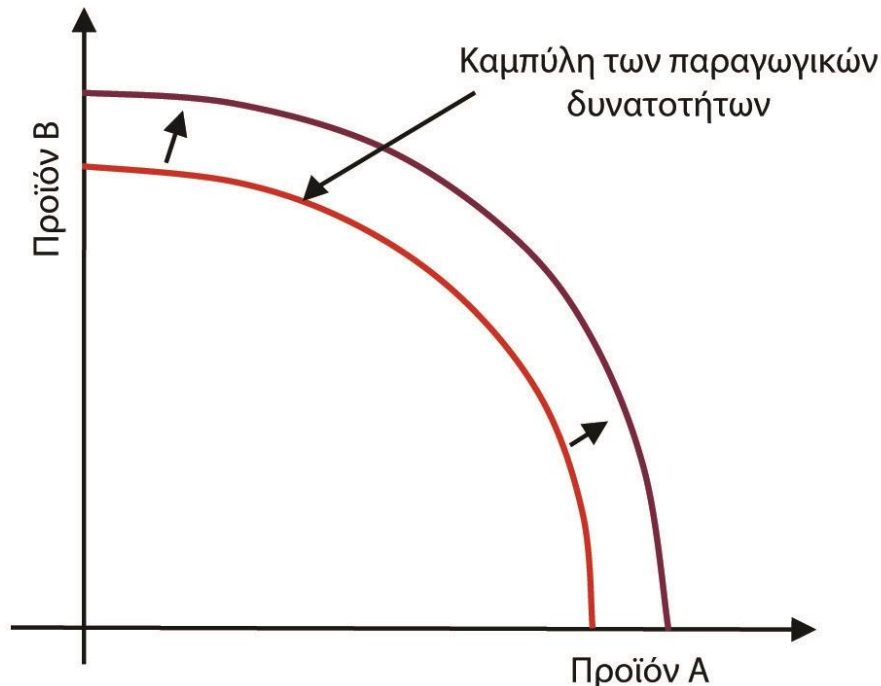

Εισόδημα και μεγέθυνση

- Στις πλούσιες χώρες: η ανάπτυξη είναι σε γενικές γραμμές συνυφασμένη με τη μεγέθυνση
 - Π.χ. σκεφτείτε τα έργα αστικής ανάπτυξης
- Πολλά πράγματα σχετίζονται με το εισόδημα
 - Το προσδόκιμο ζωής είναι υψηλότερο στις ΗΠΑ απ' ό,τι στο Μαλάουι
- **Όμως, οι περισσότεροι αναπτυξιακοί οικονομολόγοι θα υποστήριζαν ότι η ανάπτυξη διαφέρει από τη μεγέθυνση**
 - ***...παρά το γεγονός ότι είναι δύσκολο να επιτύχουμε ανάπτυξη χωρίς μεγέθυνση***

Οικονομική Ανάπτυξη και Μεγέθυνση

- Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των όρων: "Οικονομική ανάπτυξη" (economic development) και "οικονομική μεγέθυνση" (economic growth).
- Η οικονομική μεγέθυνση δείχνει μια θετική μεταβολή στα οικονομικά μεγέθη μιας χώρας και κυρίως αύξηση του παραγόμενου προϊόντος.
- Η οικονομική ανάπτυξη είναι ευρύτερος όρος και περιλαμβάνει εκτός από την αύξηση του εισοδήματος, σημαντικές αλλαγές στη διάρθρωση και λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας

- Κατά την οικονομική μεγέθυνση η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μιας χώρας μετατοπίζεται «**προς τα έξω**»
- Για να επιτευχθεί αυτή η μετατόπιση, θα πρέπει να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της οικονομίας, κάτι που επιτυγχάνεται με αύξηση της **ποσότητας** και τη βελτίωση της **ποιότητας** των **συντελεστών παραγωγής**

Σε τι εστιάζουν τα αναπτυξιακά σχέδια

- Σε συγκεκριμένα αποτελέσματα που σχετίζονται με τη φτώχεια, τον υποσιτισμό, την ανισότητα και την υγεία
- Στην εκπλήρωση βασικών φυσικών αναγκών, όπως η διατροφή, η στέγαση και ο ρουχισμός
- Στην καλλιέργεια του πνεύματος μέσω της εκπαίδευσης (γεγονός που αυξάνει τα δυνητικά κέρδη των ανθρώπων)
- Στο περιβάλλον, στη διατήρηση του φυσικού κάλλους και του κλίματος, στη βιώσιμη χρήση των πόρων
- Στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη φυλετική και εθνική ισότητα
- Στη διαφθορά των κυβερνήσεων
- Στη δημιουργία υποδομών: μεταφορές, επικοινωνίες, αγορές

Επομένως, τι είναι, τελικά η **ανάπτυξη**;
Τι αναφέρει σχετικά ο ΟΗΕ;

[Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (MDG)]
[Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG)]

Οι 7 Διαστάσεις της Ανάπτυξης

- Η ανάπτυξη δεν έχει ενιαίο ορισμό για όλους.
- Κάποιοι θέτουν ως κύριο στόχο την επίτευξη ενός γρήγορου ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης (μεταπολεμική Ιαπωνία, η Κίνα)
- Οι Σκανδιναβικές χώρες επιβάλλουν μεγάλη φορολογία στα υψηλά εισοδήματα για να εξισορροπήσουν τις κοινωνικές ανισότητες μέσω μεταβιβάσεων.
- Δυσκολευόμαστε να συμφωνήσουμε στον ακριβή ορισμό της γιατί η ανάπτυξη είναι πολυδιάστατη.
- Μια καλή αφετηρία για την αναζήτηση των διαστάσεων της ανάπτυξης, είναι οι **Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ)**:
 - Ενα σύνολο στόχων οι οποίοι τέθηκαν από τον ΟΗΕ το 2000,
 - με σκοπό να επιτευχθούν το 2015
 - και οι οποίοι επικυρώθηκαν επίσημα από όλα τα 191 κράτη-μέλη του ΟΗΕ (Παγκόσμια Τράπεζα, 2009).

Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας, ΑΣΧ

Στόχος 1: Εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και της πείνας: μείωση στο μισό του ποσοστού των ανθρώπων με εισόδημα κάτω του \$1 την ημέρα, καθώς και του ποσοστού των ανθρώπων που υποφέρουν από την πείνα.

Στόχος 2: Επίτευξη καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: να εξασφαλιστεί ότι όλα τα αγόρια και τα κορίτσια μπορούν να ολοκληρώσουν ένα πλήρες πρωτοβάθμιο σχολικό πρόγραμμα.

Στόχος 3: Προώθηση της ισότητας των φύλων και ενίσχυση των γυναικών: εξάλειψη της ανισότητας των φύλων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση .

Στόχος 4: Μείωση της παιδικής θνησιμότητας: μείωση κατά δύο τρίτα, από το 1990 έως το 2015, της κάτω των 5 ετών παιδικής θνησιμότητας

Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας, ΑΣΧ

Στόχος 5: Βελτίωση της υγείας των μητέρων: μείωση, κατά τρία τέταρτα, από το 1990 έως το 2015, του ποσοστού θνησιμότητας των μητέρων· επίτευξη της καθολικής πρόσβασης στην αναπαραγωγική υγεία.

Στόχος 6: Καταπολέμηση του AIDS (Ιός της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας/ Σύνδρομο της Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας), της ελονοσίας και άλλων ασθενειών

Στόχος 7: Διασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας: ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στις πολιτικές και τα προγράμματα των χωρών

Στόχος 8: Ανάπτυξη παγκόσμιας συνεργασίας για την ανάπτυξη: ανάπτυξη ενός ανοικτού, βασισμένου σε κανόνες, προβλέψιμου και αμερόληπτου εμπορικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος

Table 1.1 Progress toward MDG 1 on poverty as of 2010

MDG 1 Poverty	1990	2010	MDG met
Developing regions	46.7	22	Yes
Northern Africa	5.2	1.4	Yes
Sub-Saharan Africa	56.5	48.4	No
Latin America and the Caribbean	12.2	5.5	Yes
Caribbean	24.9	28.1	No
Latin America	11.7	4.5	Yes
Eastern Asia (includes China)	60.2	11.6	Yes
Southern Asia including India	51.5	29.7	No
Southern Asia excluding India	52	21.5	Yes
Southeast Asia	45.3	14.3	Yes
Western Asia	5.1	3.6	No
Oceania	42	35	No
Caucasus and Central Asia	9.8	3.5	Yes
Least developed countries (LDCs)	64.6	46.2	No

Proportion of population living below \$1.25 purchasing power parity (PPP) income per day (%).

- Η πρόοδος προς την επίτευξη του ΑΣΧ 1 για τη μείωση στο μισό του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας είναι σύμφωνη με το στόχο για τις αναπτυσσόμενες περιφέρειες συνολικά.
- Το παγκόσμιο ποσοστό φτώχειας που ήταν 46,7% το 1990 είχε μειωθεί στο 22% έως το 2010, εκπληρώνοντας τον στόχο πέντε χρόνια νωρίτερα από το προβλεπόμενο.

Επίτευξη της επισιτιστικής ασφάλειας

Η πρόοδος στην επίτευξη της επισιτιστικής ασφάλειας και στην εξάλειψη της πείνας είναι πολύ πιο δύσκολο να επιτευχθεί.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.2, ο ΑΣΧ 1 για την πείνα θα αποτύχει παταγωδώς

Table 1.3 Progress toward other MDGs in developing regions

MDG	1990	2012
Goals attained		
MDG 3A	Eliminate gender disparity in primary education (% ratio females/males between 97 and 103)	86 97
MDG 7C	Halve the proportion of the population without sustainable access to drinking water (%)	30 13
Goals failing		
MDG 2A	Achieve universal primary education (%)	80 90
MDG 4A	Reduce by $\frac{2}{3}$ the under 5 mortality rate (deaths per 1000 live births)	99 53
MDG 5A	Reduce by $\frac{3}{4}$ the maternal mortality rate (deaths per 100,000 live births, women 15–49)	430 230

Source: UN. 2014. The Millennium Development Goals Report. New York.

<http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Resources/Static/Products/Progress2014/English2014.pdf>.

Table 1.3 Progress toward other MDGs in developing regions

MDG		1990	2012
Goals attained			
MDG 3A	Eliminate gender disparity in primary education (% ratio females/males between 97 and 103)	86	97
MDG 7C	Halve the proportion of the population without sustainable access to drinking water (%)	30	13
Goals failing			
MDG 2A	Achieve universal primary education (%)	80	90
MDG 4A	Reduce by $\frac{2}{3}$ the under 5 mortality rate (deaths per 1000 live births)	99	53
MDG 5A	Reduce by $\frac{3}{4}$ the maternal mortality rate (deaths per 100,000 live births, women 15–49)	430	230

Source: UN. 2014. The Millennium Development Goals Report. New York.

- **Από τους άλλους ΑΣΧ βρίσκεται υπό έλεγχο:**
 - ✓ Η εξάλειψη της ανισότητας των φύλων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΣΧ 3)
 - ✓ Η μείωση στο μισό του ποσοστού του πληθυσμού που ζει χωρίς βιώσιμη πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό (μέρος του ΑΣΧ 7).

- **Οι στόχοι που εμφανώς αποτυγχάνουν είναι:**
 - ✓ Η επίτευξη καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΣΧ 2),
 - ✓ Η μείωση της παιδικής θνησιμότητας (ΑΣΧ 4) και του ποσοστού θνησιμότητας των μητέρων (ΑΣΧ 5)
 - ✓ Η μείωση στο μισό του ποσοστού των ατόμων χωρίς βιώσιμη πρόσβαση στη στοιχειώδη αποχέτευση (μέρος του ΑΣΧ 7).

➤ **Οι 7 Διαστάσεις της Ανάπτυξης**, όπως ορίζονται στους ΑΣΧ

1. Εισόδημα και αύξηση εισοδήματος (ΑΣΧ 1).
2. Φτώχεια και πείνα (ΑΣΧ 1).
3. Ανισότητα και αδικία (ΑΣΧ 3).
4. Η ευπάθεια (που εμπεριέχεται στον ΑΣΧ 1, δεδομένου ότι η ευπάθεια στα εισοδηματικά σοκ είναι μια σημαντική πηγή της φτώχειας — είναι ωστόσο αξιοσημείωτο ότι η ευπάθεια στα σοκ και στη φτώχεια ήταν μια μεγάλη έλλειψη από τους ΑΣΧ).
5. Βασικές ανάγκες στην εκπαίδευση και την υγεία (ΑΣΧ 2, 4, 5 και 6), στην αποχέτευση και τη στέγαση (ΑΣΧ 7).
6. Περιβαλλοντική βιωσιμότητα (ΑΣΧ 7).
7. Ποιότητα ζωής: Ενίσχυση (ΑΣΧ 3) και ένας μακρύς κατάλογος άλλων χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τις ικανότητες και την ευτυχία.

- Οι ΑΣΧ υποδεικνύουν ότι υπάρχει μια ευρεία σύγκλιση απόψεων ως προς τη σημασία 3 στόχων:
 - ✓ φτώχεια/εισόδημα/οικονομική μεγέθυνση
 - ✓ βασικές ανάγκες στην υγεία και την εκπαίδευση
 - ✓ και περιβαλλοντική βιωσιμότητα
- Οι υπόλοιποι στόχοι αναγνωρίζονται μεν, αλλά δεν προσλαμβάνουν την ίδια εξέχουσα σημασία
- Τα τελευταία χρόνια, το ζήτημα της ισότητας και της δικαιοσύνης έχει αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη αναγνώριση

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) αποτελούν τη συνέχεια των 8 Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας 2000-2015, με βασική διαφορά, πέρα από την αύξηση του αριθμού τους (από 8 σε 17 Στόχους), το ότι αφορούν όχι μόνο τις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και τις αναπτυγμένες χώρες.
- Οι ΣΒΑ εξισορροπούν τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της βιωσιμότητας και καθορίζουν 169 συναφείς στόχους που πρέπει να εκπληρωθούν έως το 2030.
- Η Ατζέντα για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, οι σχετικοί με αυτήν 17 ΣΒΑ και 169 υποστόχοι υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο της 70ης Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών στις 25 Σεπτεμβρίου 2015.

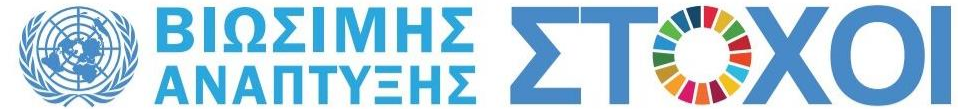
ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟΧΟΙ

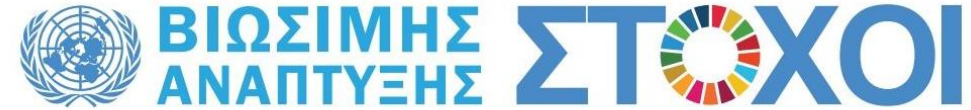
Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- Οι ΣΒΑ είναι παγκόσμιου χαρακτήρα και γενικής εφαρμογής με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έως το 2030.
- Δημιουργούν δεσμεύσεις υλοποίησης για όλες τις χώρες, ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εθνικές πραγματικότητες, επίπεδα ανάπτυξης, εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες.
- Η Ατζέντα 2030 προωθεί την ενσωμάτωση και των τριών διαστάσεων της **βιώσιμης ανάπτυξης** – κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική – σε όλες τις τομεακές πολιτικές, ενώ παράλληλα προάγει τη διασύνδεση και τη συνοχή των σχετικών με τους ΣΒΑ πολιτικών και νομοθετικών πλαισίων.

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- **Στόχος 1: Μηδενική Φτώχεια** - Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας, παντού
- **Στόχος 2: Μηδενική Πείνα** - Δίνουμε τέλος στην πείνα, πετυχαίνουμε την επισιτιστική ασφάλεια, βελτιώνουμε τη διατροφή και τη βιώσιμη γεωργία
- **Στόχος 3: Καλή Υγεία και Ευημερία** - Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες
- **Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση** - Διασφαλίζουμε την ελεύθερη, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση προάγοντας τις ευκαιρίες για δια βίου μάθηση
- **Στόχος 5: Ισότητα των Φύλων** - Επιτυγχάνουμε την ισότητα των φύλων και την χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών
- **Στόχος 6: Καθαρό Νερό και Αποχέτευση** - Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και των εγκαταστάσεων υγιεινής για όλους

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- **Στόχος 7: Φτηνή και Καθαρή Ενέργεια** - Διασφαλίζουμε την πρόσβαση σε οικονομική, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους
- **Στόχος 8: Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη** - Προάγουμε τη διαρκή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους
- **Στόχος 9: Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές** - Οικοδομούμε ανθεκτικές υποδομές, προάγουμε την ανοιχτή και βιώσιμη βιομηχανοποίηση και ενθαρρύνουμε την καινοτομία
- **Στόχος 10: Λιγότερες Ανισότητες** - Μειώνουμε την ανισότητα εντός και μεταξύ των χωρών
- **Στόχος 11: Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες** - Δημιουργούμε ασφαλείς, προσαρμοστικές βιώσιμες πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς, χωρίς αποκλεισμούς

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- **Στόχος 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή** - Διασφαλίζουμε τη βιώσιμη κατανάλωση και μεθόδους παραγωγής
- **Στόχος 13: Δράση για το Κλίμα** - Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της
- **Στόχος 14: Ζωή στο Νερό** - Προστατεύουμε και χρησιμοποιούμε με βιώσιμο τρόπο τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τους θαλάσσιους πόρους για βιώσιμη ανάπτυξη

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- **Στόχος 15: Ζωή στη Στεριά** - Προωθούμε τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων και δασών, καταπολεμούμε την ερημοποίηση, αναστρέφουμε την υποβάθμιση του εδάφους και της βιοποικιλότητας
- **Στόχος 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί** - Προάγουμε τις ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες, παρέχουμε πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδομούμε αποτελεσματικούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα
- **Στόχος 17: Συνεργασία για τους Στόχους** - Ενισχύουμε τα μέσα εφαρμογής και ανανεώνουμε την Παγκόσμια Συνεργασία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

